

Ilustrirani **Slovenec**

177

Leto II.

Tedenska priloga „Slovenca“ z dne 6. junija 1926, štev. 126.

Štev. 23.

Spomenik padlim slovenskim vojakom.

ki bo odkrit dne 18. julija t. l. pri Devici Mariji v Polju. Spomenik, ki je delo znanega akad. kiparja Lojzeta Dolinarja, in predstavlja vojaka v polni bojni opremljeni, je visok 2,30 m, izklesan iz kraškega kamna in bo stal na 2 m visokem podstavku, na katerem bodo vklesana imena padlih. — Kakor vidimo, smo se začeli zadnji dve leti tudi pri nas oddolževati našim padlim; drugi narodi, zlasti Romani in Nemci, delajo to že od vojne dalje neprestano. Zeleti bi bilo le, da se dostojno oskrbujejo še vojaški grobovi.

Dr. Marx,

voditelj nemškega katoliškega centru in novi nemški državni kancler, ki je že tretjič zasedel to mesto, da izvede protestantovsko in svobodomiselnost Nemčijo iz težkih notranjih kriz. V Jugoslaviji se pa smatra celo gotova ministrstva rezervirana le za Srbe.

K težkim notranjim krizam v Nemčiji.

Nemčijo pretresa zadnje tedne vprašanje zahtev spodenih vladarjev po ogromnih odškodninah in spor zaradi državne zastave. Oboje je le zunanji izraz trdovratnega boja med konservativci in republikanci za premoč. Naša slika nam kaže prizor iz ogromnih nacionalističnih demonstracij, ki so jih priredili konservativci dne 16. p. m. v Berlinu.

K zmagoviti revoluciji maršala Pilsudskega na Poljskem.

Prejšnji reakcionarni vladi zvesto vojaštvo brani vladno palačo Belvedere v Varšavi pred četami Pilsudskega.

Zadnji turški sultan
Mohamed VI.,

rojen l. 1861. je pred kratkim umrl v izgnanstvu v San Remu. Kakor znano, ga je turška narodna skupščina jeseni l. 1922. na iniciativo sedanjega turškega diktatorja Kemala odstavila.

K večnim francoskim finančnim krizam.

Francijo pretresajo že par let vedno hujše finančne težave. Silni padec franka v zadnjih tednih je dal vladi povod, da je otvorila po vseh krajih posebne lokale, kjer podpisuje ljudstvo prostovoljne darove za rešitev valute. Naša slika nam kaže tak subskripcijski lokal.

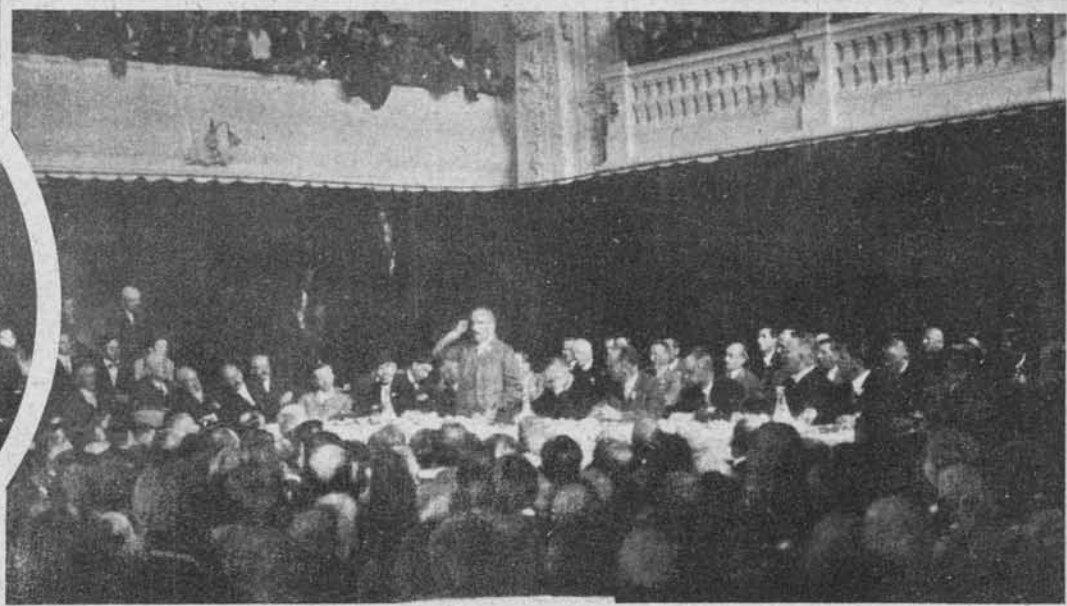

Razorožitvena konferenca v Ženevi.

V preteklih tednih je zborovala v Ženevi zopet mednarodna konferenca, ki je obravnavala vprašanje tako potrebne razorožitve, žal, da zaradi odpora nekaterih militarističnih držav ni imela skoro nobenega uspeha. Naša država, ki je bila tudi zastopana, je bila za čim najbolj dalekosežno razorožitev.

Voditelj poštenih Srbov, Lj. Davidović, bivši ministrski predsednik in načelnik demokratske stranke, govori slovenskemu narodu.

Voditelj Jugosl. musul. organizacije dr. M. Spaho govori tisočglavi množici slovenskega naroda.

Tisoči in tisoči udeležencev protikorupepcionističnega zborovanja dne 30. maja t. l.

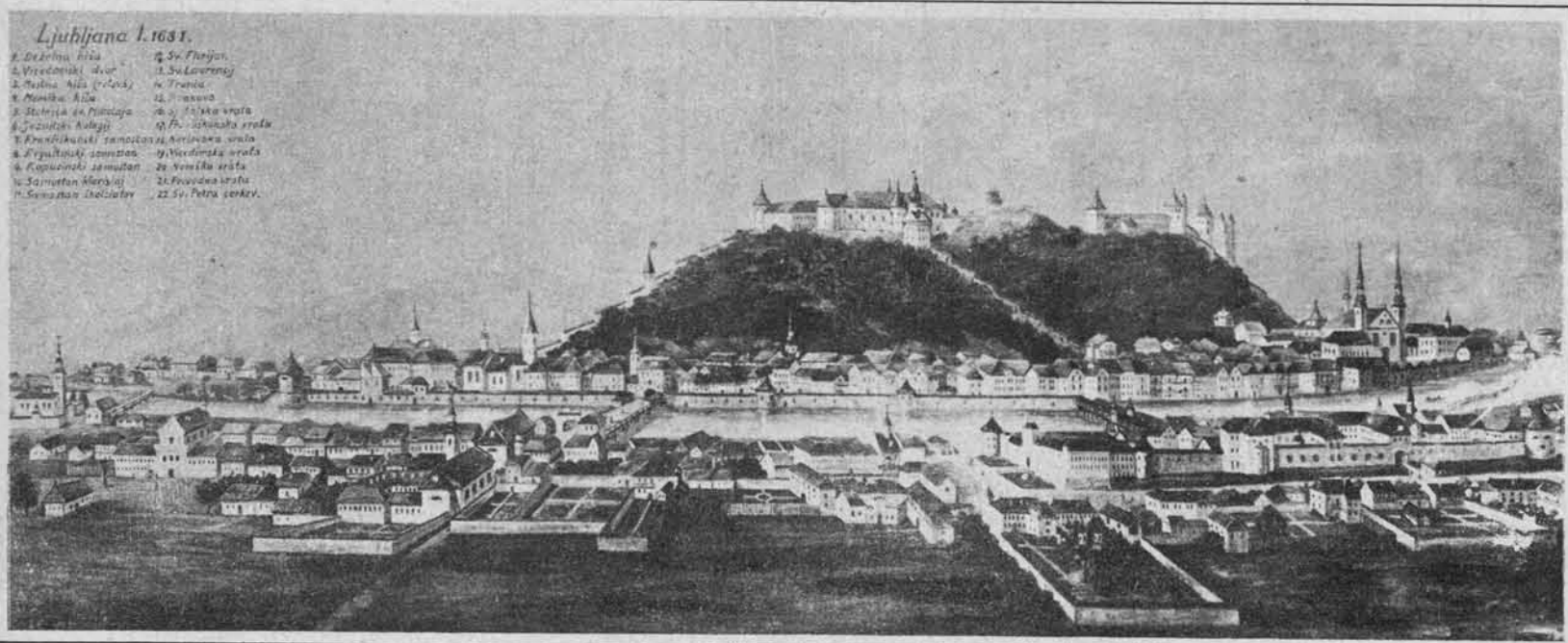
v Ljubljani zapuščajo ogromno manifestacijo vsega poštenega slovenskega naroda proti nečuvni korupciji, ki se je razpasla v državni upravi za časa bivših režimov Pašić-Pribičević-Zerjav in kateri dajejo sedaj potuho še radičevci.

K umetniški razstavi Gorup-Jakac, ki se vrši te dni v ljubljanskem Jakopičevem paviljonu in na katero opozarjamo. Slika nam kaže umetnika J. Gorupa, Jakca smo pa prinesli nedavno.

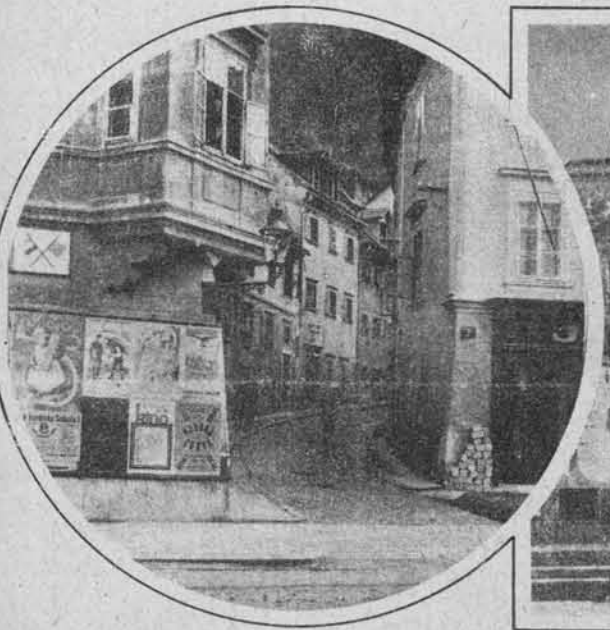

K šahovskemu turnirju od 22. do 24. maja 1926 v Rogaški Slatini, na katerem so odnesli prvenstvo Slovenci. Med udeleženci vidimo; dr. Vidmarja (1), I. Grossa (2), Vukovića (3), Kadeřaveka (4), Zupanca (5), Favića (6) in dr. Grossa (7). Glej natančnejše poročilo v »Slovencu« z dne 30. maja t. l.

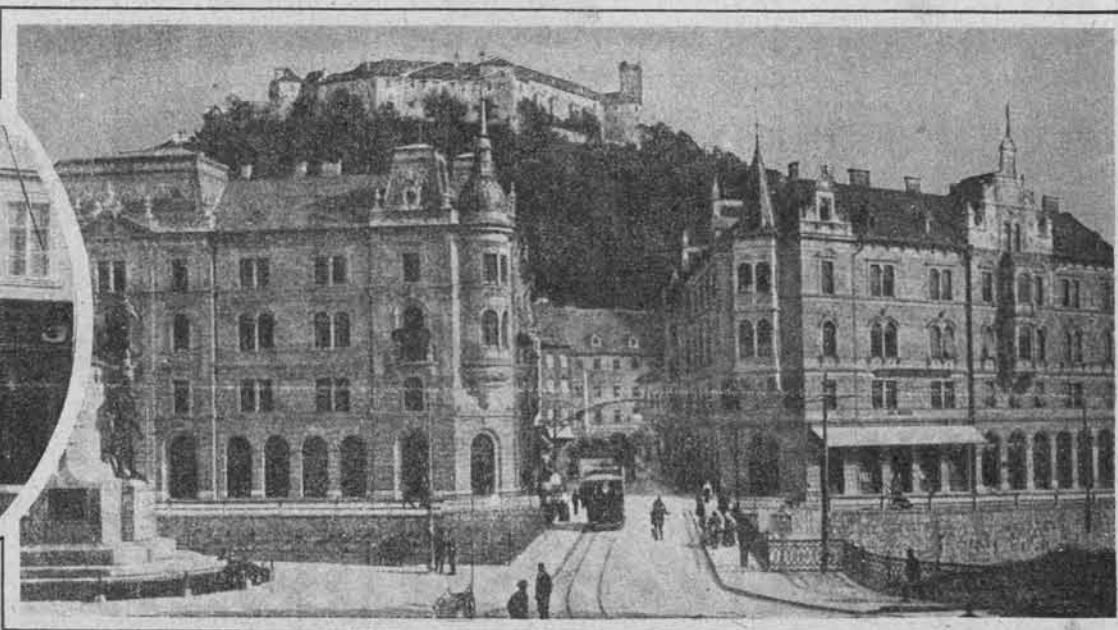

- Ljubljana 1681.*
1. Odrinski dvor	13. St. Florijan
2. Vredninski dvor	14. St. Lovrenj
3. Rimska hiša (trgova)	15. Trnava
4. Rimska hiša	16. Trnava
5. Starija hiša (trgova)	17. St. Nikolaj
6. Starija hiša	18. St. Nikolaj
7. Rimska hiša	19. St. Nikolaj
8. Rimska hiša	20. St. Nikolaj
9. Rimska hiša	21. St. Nikolaj
10. Rimska hiša	22. St. Nikolaj

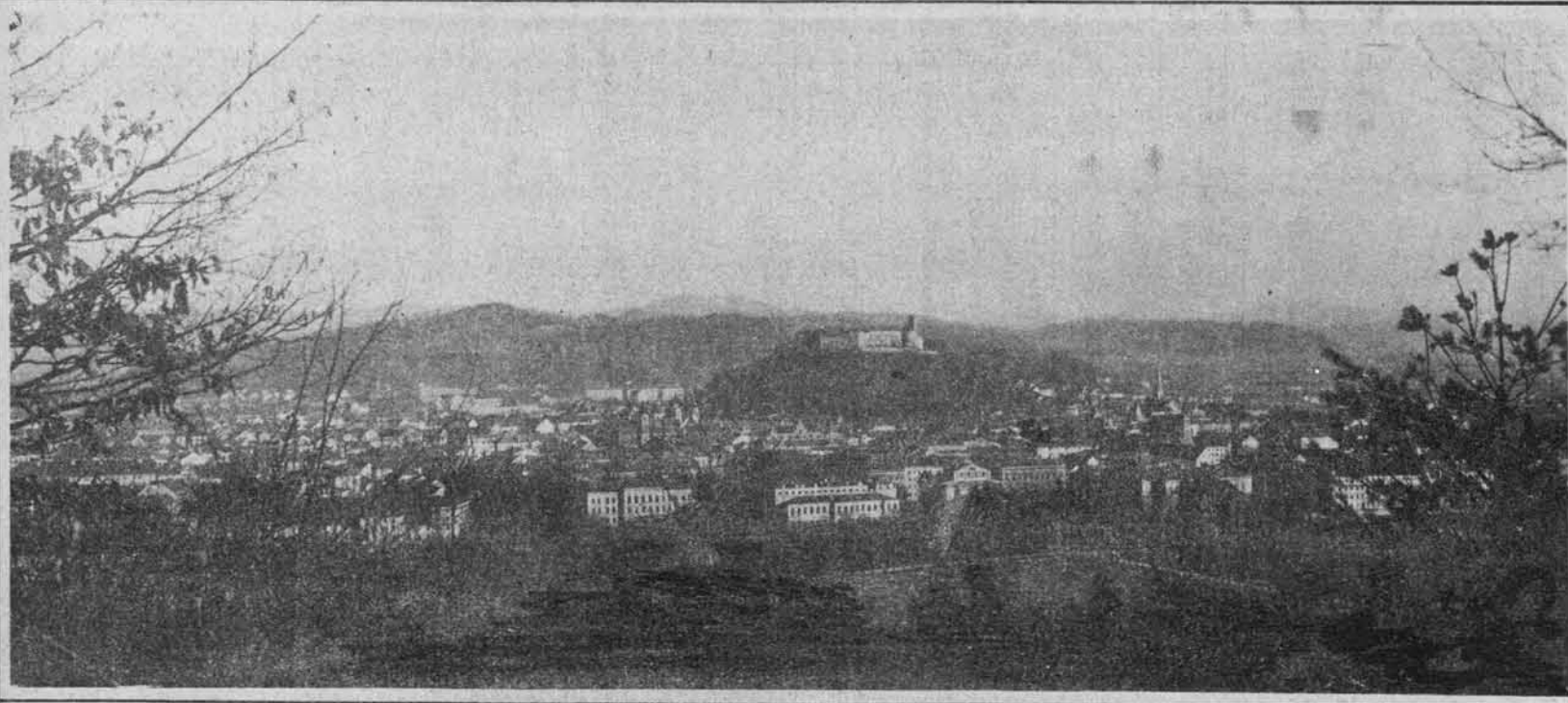
Pogled na Ljubljano in ljubljanski grad l. 1681.

Najobičajnejši dohod na grad.
Studentovska ulica, ki je še popolnoma ohranila značaj stare Ljubljane.

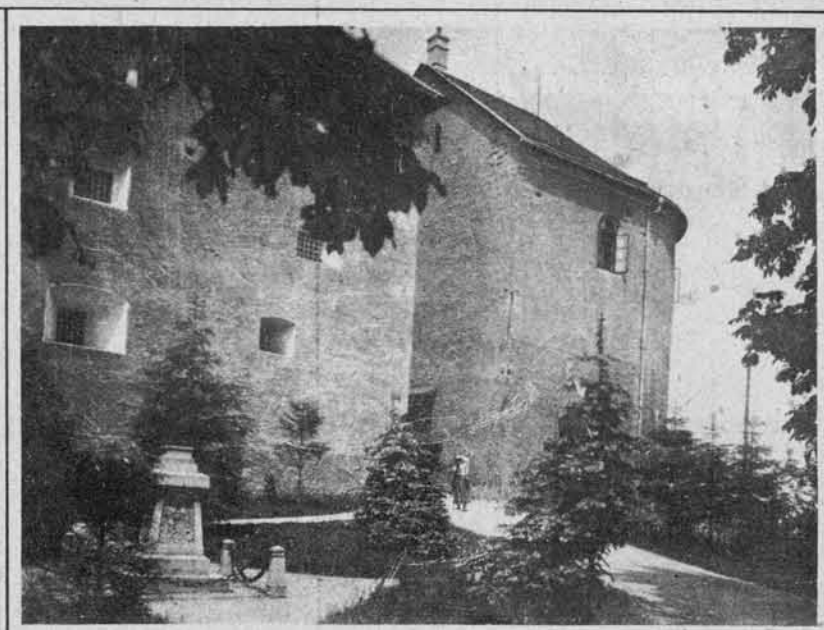
Pogled na grad z Marijinega trga.

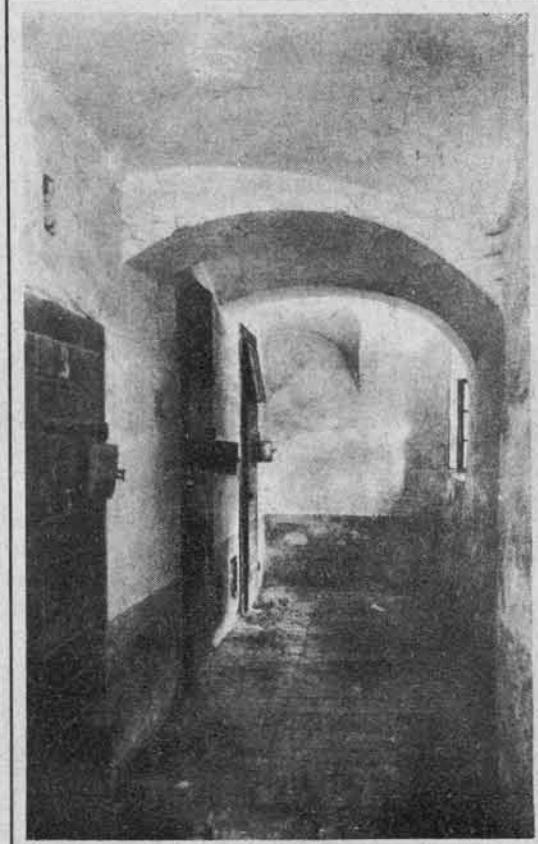
Pogled na Ljubljano in ljubljanski grad dandanes.

Zapadna stran gradu.

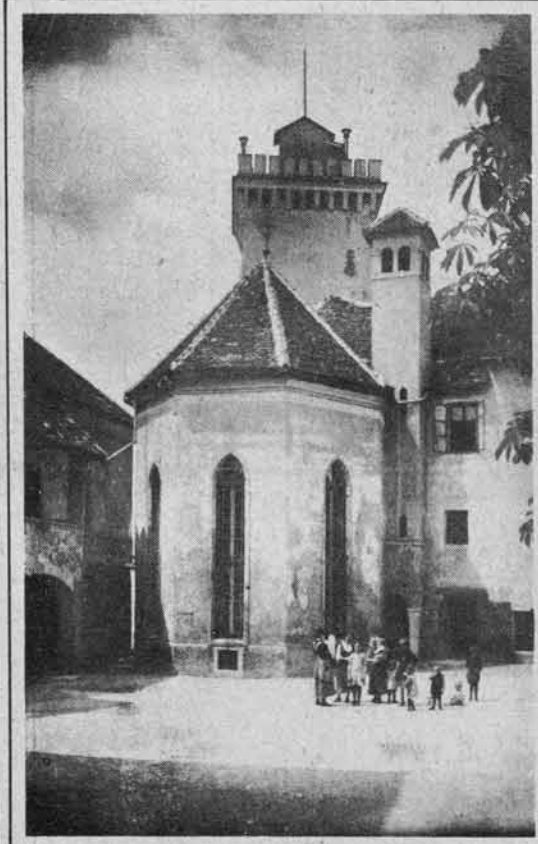
Vzhodna stran gradu.

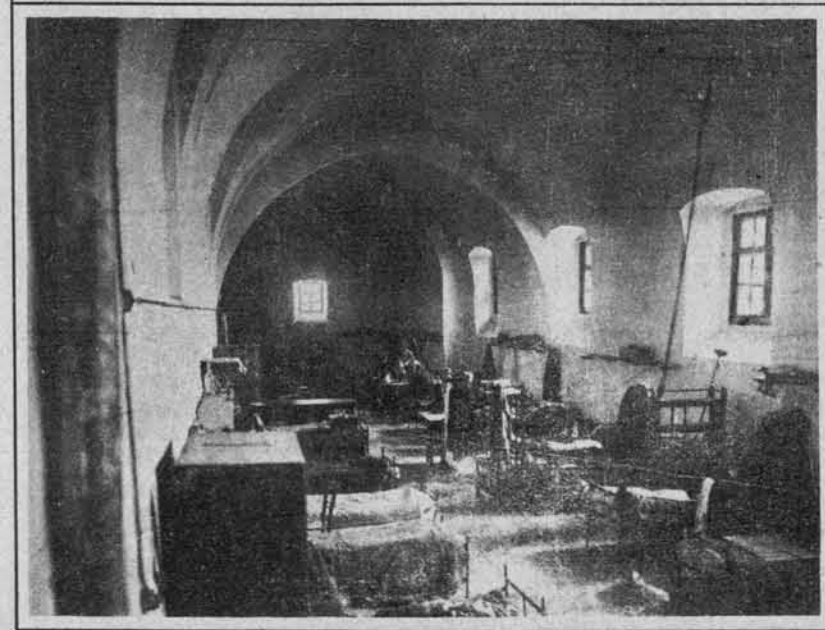
Pogled na nekdanje grajske ječe.

Pogled v kapelico sv. Jurija.

Pogled na kapelico z dvorišča.

Pogled v nekdanjo viteško dvorano,
kjer stanujejo sedaj ruski dijaki.

Pogled s stolpa proti jugovzhodu,
kjer se je razprostiral v prejšnjih stoletjih ostali del gradu.

(Glej velezanimiv članek v današnjem »Slovenu«.)

Pogled na Punta Arenas

v republiki Chile, najjužnejše mesto na svetu, ki šteje 50.000 duš in je znano kot glavno izhodišče za vse raziskovalce južnega tečaja. Dalmatinci so se začeli naseljevati v njem že koncem preteklega stoletja, danes pa tvorijo Jugoslovani tretjino vseh prebivalcev, nekateri so veliki bogataši. Slovenskih društev je v mestu cela vrsta.

Zgoraj na levi v krogu:

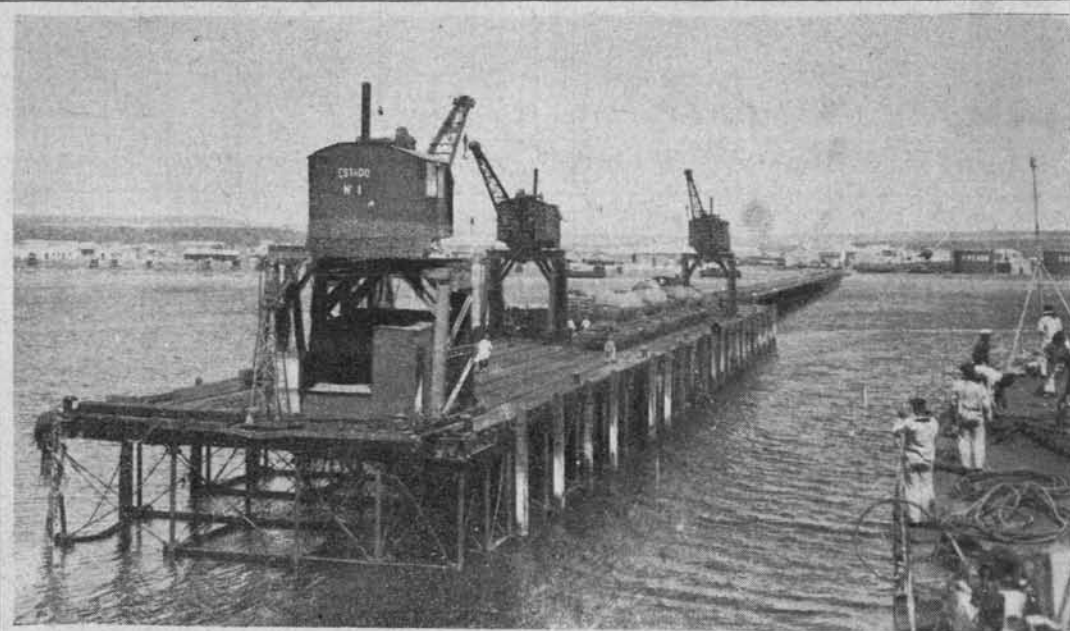
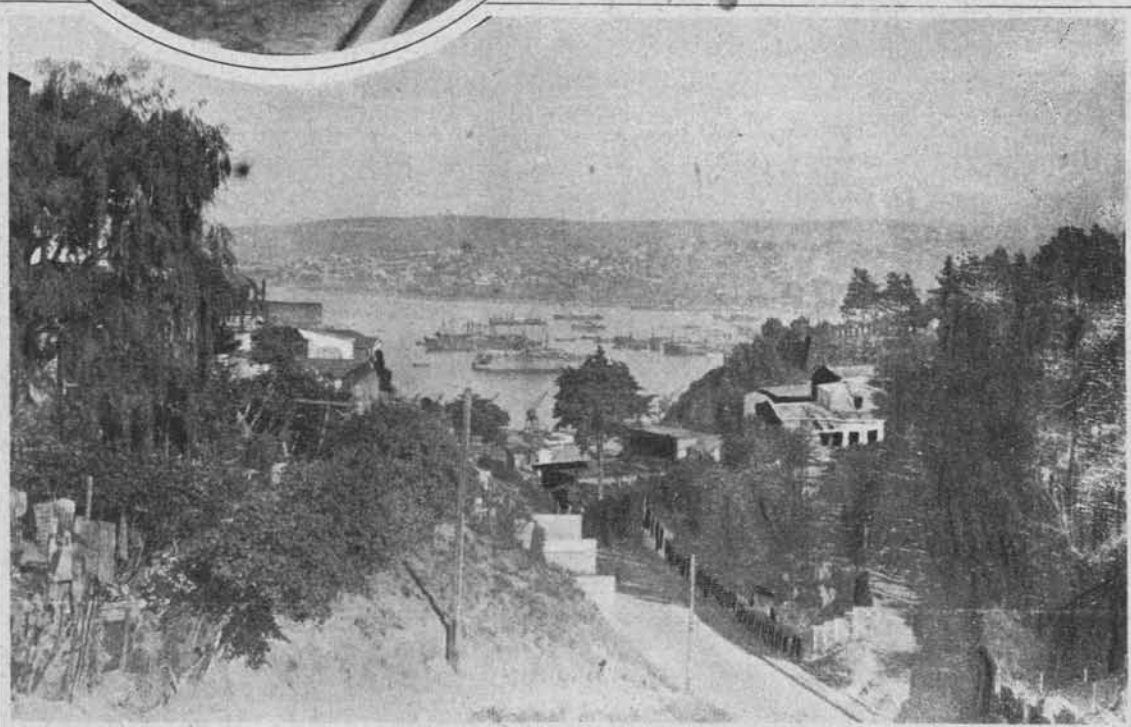
Kmetiška vas pri Guanyaquilu,

glavnem pristanišču republ. Ecuador. Tisoči Jugoslovani se bavijo v Južni Ameriki s kmetijstvom in dobro uspevajo.

Slika na levi:

Pogled na Valparaíso

(slovensko bi se reklo: rajska dolina), največje pristanišče v republiki Chile, kjer je močna jugoslovanska kolonija. Med drugimi živi tu silni jugoslov. bogataš Baburica, lastnik ogromne solitrove industrije, jugoslovanske banke in zavarovalne družbe.

Puerto Madryn, najvažnejše pristanišče argentinske province Chubut,

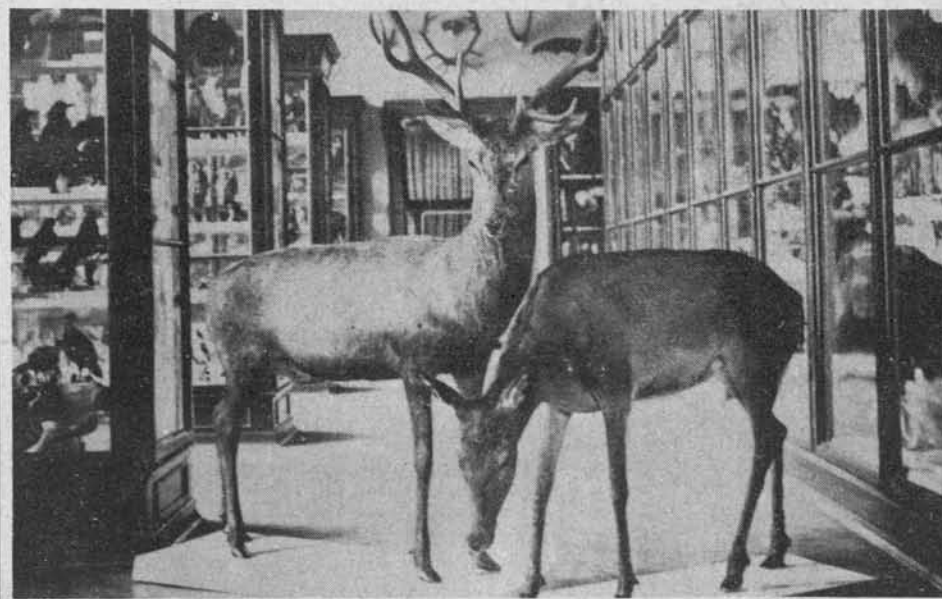
znano kot eno najvažnejših argentinskih natovorišč za volno, kjer je tudi jako znaten del Jugoslovani.

Slika na desni: Palme v Ecuadorju ob ekvatorju, kjer je neprestano le vroče poletje ter sta dan in noč vedno enako dolga.

Ohranimo naše starodavne narodne običaje!

Praznovanje mladinskega in pomladanskega praznika sv. Jurija v Laškem (glej članček v današnjem »Slovincu«).

Novi pridobitvi našega slov. narodnega muzeja v Ljubljani

sta krasna košuta in mogočni jelen, ki ju je podaril gozdarski urad barona dr. K. Borna v Trziču, oba sta iz njegovih revirjev v naših Karavankah.

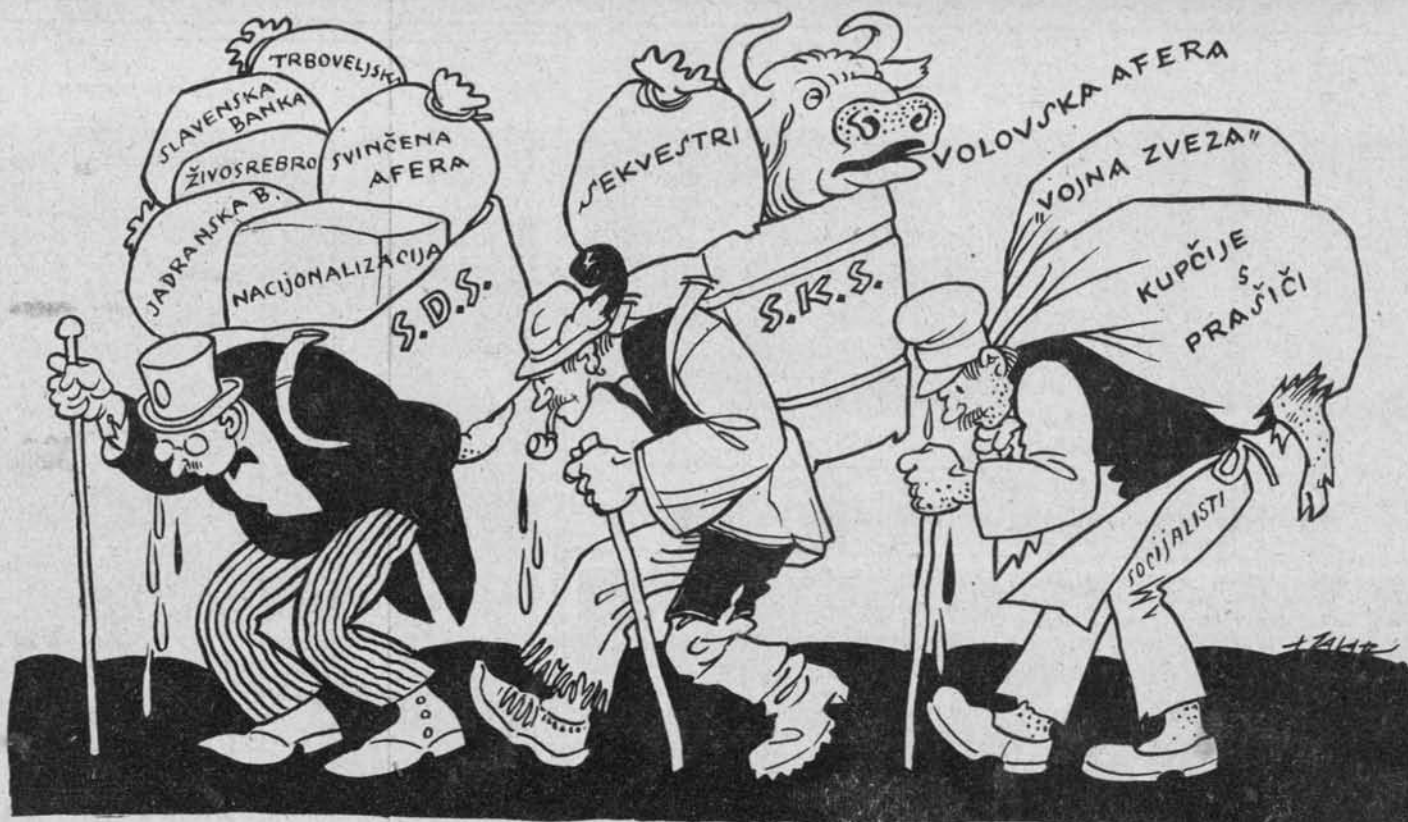
Dokumenti 2000 letne italijanske kulture:

Spomenik znanega slovenskega skladatelja H. Volariča v Kobaridu, tamošnjega rojaka, kateremu so odbili dne 21. junija 1922. Italijani glavo ter jo vlačili po tamošnjih gostilnah, nato pa razrušili še ostali del spomenika.

Esperantski klub v Ljubljani s svojim predsednikom D. Herkovom (X) v sredini,

ki vodi že pet let tudi esperantske tečaje kluba. Kakor znano, so imeli jugoslovanski esperantisti o letošnjih binkošti v Mariboru svoj kongres, ki se je vršil pod pokroviteljstvom tamošnjega župana dr. Leskovarja.

Zakaj druge politične stranke niso mogle pravočasno prispeti na nedeljski protikorupcionistični shod in so zato pro-
glašale, da je »klerikalen«?

Ljubljanski grad.

Ko se prikaže ime Ljubljana prvokrat v zgodovini, je že govor o ljubljanskem gradu. L. 1144. čitamo, da je bil Udalrik (Wodalricus de Laybach) kapitan ali načelnik v ljubljanskem gradu in dve leti pozneje se isti Udalrik (de Lubigana = Ljubljana) zopet imenuje.

Ljubljanski grad je torej l. 1144. stal in imel svojega oskrbnika. Čigav oskrbnik je bil Udalrik? Gotovo deželnega kneza. Prejkone pa je grad že stal izza 9. veka, ko je frankovski kralj premagal Ljudevita Posavskega in si podjarmil slovenske pokrajine. Seveda je bil grad tedaj še majhen, brčkone samo stolp z oklepim zidom. Polagoma se je pa širil do sedanjega velikanskega poslopja.

Ce so deželni knezi prišli v Ljubljano, so stanovali v tem gradu; večkrat je bival tu zadnji koroški vojvoda Ulrik III. († 1269). Za njim je zagospodoval češki kralj Otakar in za njim Habsburžani od l. 1278. dalje. Ob tem času pa so pričeli tu stanovati deželni glavarji, zato so v grajski kapelici naslikani grbi vseh deželnih glavarjev do srede 18. veka. Za deželnimi glavarji, ki so od 16. veka rajši v mestu prebivali, so stanovali v gradu kastelani, ki so jih nazivali tudi grajske grofe.

Zoper turške nevarnosti so postavili proti jugovzhodu utrdbe, šance, l. 1543.; nasipe l. 1579. do 1580., proti Ljubljani pa so grad zavarovali s trojnim zidom. L. 1644. so postavili na šance čuvajnico. Čuvaj je moral tu vsako uro ponoči zvoniti v dokaz, da čuje.

Kastelan je imel v pomoč stražo 12 mož. Sredi dvorišča je bila cisterna, vodnjak s kapnico, zunaj zidu so pa izkopali silno globok vodnjak, ki mu vodna gladina sega skoro do gladine Ljubljane. Prej so ta vodnjak gonili kaznjenci, sedaj počiva in je le zgodovinski spomenik.

V stolpih so imeli globoke ječe, v katerih je marsikateri Turek umrl.

En stolp so imenovali piskaški turen (Pfeierturm); tu so mestni godci ob gotovih časih godli. Tu so hranili tudi čudoviti »rog«, neko harmonično godalo, katero je kupil in mestu podaril škof Tomaž Hren.

Najstarejši zvon nosi letnico 1440. Cesar Friderik III., ki je večkrat v Ljubljano prišel, je ustanovil na Gradu kaplana l. 1489.

Na turške vpade je spominjal turški zvon, ki je pel ob sedmih zjutraj. Zvon je tudi naznanjal glavna dva ljubljanska semnja, t. j. sv. Jakoba (1. maja) in sv. Elizabete (19. nov.), in sicer od 12. do 1. ure.

Sedanji visoki zvonik z razgledom pa ni starodaven, ampak je bil postavljen šele l. 1848. na mestne stroške (dovršen 28. 3.).

Na Gradu so bile razpostavljene na raznih krajih tri smodniške zaloge: cesarska, deželna in mestna. L. 1686. je dne 28. aprila treščilo v deželno zalogo. Kakih 500 stotov smodnika se je razletelo in napravilo po mestu mnogo škode, povzročilo pa neznanjski strah.

Od l. 1809.—1813. so v gradu gospodovali Francozi. Tu so bili nekaj časa zaprti laški karbo-

narji (tajna družba), med njimi slavnj pisatelj Silvio Pellico. L. 1849. so bili tu zaprti ogrski revolucionarji, n. pr. grof Ludovik Bakhiany in Karoly.

Kapelica je posvečena sv. Juriju, ki je zato ljubljanski patron. Slika je Potočnikova. Tlak kaple je bil prej zelo vlažen. Tako piše 21. aprila 1681 grajski grof Gregor Ludovik pl. Záhrenheimb. Zato so tlak znatno dvignili, kar kaže na zunanji strani okno, ki razsvetljuje spodnji prostor.

Potres l. 1895. je napravil poslopju veliko škodo. Zato se je kaznilnica premestila v Maribor. Poslopje je potem kupilo ljubljansko mesto, ki je dalo prostore strankam v najem. V gradu prebiva sedaj blizu 400 ljudi. Za te prebivalce je sedaj vsako nedeljo in vsak praznik v kapeli božja služba.

Med svetovno vojno (1914—1918) so bili tu shranjeni italijanski vojni ujetniki. Poveljnik jim je bil podpolkovnik Kern, ki je vporabil laške zidarje in druge obrtnike, da so poslopje, ceste, vodovod in jarke trpežno popravili. Njemu gre čast, da je grad tako dobro ohranjen.

V. Steska.

Naročajte SLOVENCA!

Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani (Slovenija)

— Tiskarna —

sprejema v tisk časopise, revije, knjige, brošure, uradne in trgovske tiskovine, letake itd. kakor tudi umetnine v eno- in večbarvnem tisku.

Razpolaga z 2 rotacijskima, 16 tiskalnimi in s 7 stavnimi stroji ter z lastno črkolivnico. Hitra in točna izvršitev.

— Litografija —

se priporoča za izvrševanje vsakovrstnih litografskih del, tako potom kameno- kakor tudi najnovejšega offset-tiska.

Izdelovanje delnic, ilustracij, slik, diplom, plakatov po lastnem ali naročnikovem načrtu in barvotiska po vseh mogočih načrtih.

— Klišarna —

izdeluje vse vrste klišejev po slikah, perorisih, risbah, rokopisih in fotografijah za eno- in večbarvni tisk.

Dobavlja klišeje za razmnoževanje umetn. slik, razglednic, reklamnih slik, vinjet, podpisov v poljubni velikosti in obliki in za vse vrste tiska.

Zmerne cene!

Brzjavke: Jugotiskarna Ljubljana

Zahtevajte proračun!

Fotolito in offsettisk Jugoslovanske tiskarne v Ljubljani.